

Marek Jarentowski

Wewnętrzna struktura organizacyjna wydziałów politologii uczelni polskich

SŁOWA KLUCZOWE:

wydział, politologia, katedra, organizacja, uniwersytet

STUDIA I ANALIZY

Wprowadzenie

W opracowaniu opisałem wewnętrzną strukturę wydziałów (instytutów) politologii, rozumianą, jako liczbę pracowników oraz liczbę i zakres zainteresowań katedr (zakładów, pracowni) działających w wydziale. Przejrzałem w tym celu strukturę wszystkich jednostek organizacyjnych uczelni polskich oraz Polskiej Akademii Nauk, posiadających uprawnienie do nadawania stopni naukowych (doktora, doktora habilitowanego) w zakresie nauk o polityce. Trzy z nich pominąłem, bo dane na stronach internetowych owych uczelni były niekompletne (tak się złożyło, że były to wszystkie trzy uczelnie niepubliczne, które posiadają uprawnienie do nadawania stopnia w zakresie nauk o polityce)¹. W konsekwencji uwzględniłem 17 z 20 możliwych wydziałów².

¹ Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztor w Pułtusk (Wydział Nauk Politycznych), Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi (Wydział Studiów Międzynarodowych i Dyplomacji) oraz Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych).

² Ostatnio pojawiła się interesująca publikacja – B. Krauz-Mozer, P. Borowiec, P. Ścigaj, *Kim jesteś politologu? Historia i stan dyscypliny w Polsce*, Kraków 2011, s. 75–107 – jednak w omawianym zakresie autorzy ograniczyli się do przedstawienia nazw katedr i nazwisk ich kierowników.

Na początku zwrócę uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, uprawnienie do nadawania stopni naukowych może uzyskać w ramach uczelni wydział albo inna jednostka organizacyjna, czyli także m.in. instytut lub katedra³. Inaczej jest w przypadku kierunków studiów, bo uprawnienie do ich prowadzenia mogą posiadać tylko wydziały i inne **podstawowe** jednostki organizacyjne, określone w statucie uczelni⁴. W praktyce zdarza się więc, że kierunek studiów prowadzi (i tytuły zawodowe – magistra, licencjata – nadaje) wydział, natomiast uprawnienie do nadawania stopnia naukowego posiada instytut będący częścią tego wydziału. W przypadku PAN uprawnienie do nadawania stopni mogą uzyskać tylko instytuty; kierunków studiów wyższych PAN w ogóle nie prowadzi.

Po drugie, jeśli chodzi o strukturę wewnętrzną wydziałów, można wyróżnić dwa modele podstawowe (pierwsze dwa punkty) oraz ich różne modyfikacje:

- 1) jednostopniowy – wydział dzieli się na katedry (zakłady, pracownie),
- 2) dwustopniowy – wydział dzieli się na instytuty, a owe instytuty na katedry (zakłady, pracownie),
- 3) mieszany – w pewnym zakresie wydział dzieli się dwustopniowo, a w pozostałym zakresie jednostopniowo; podział taki ma dwie odmiany:
  - (a) część katedr (zakładów, pracowni) funkcjonuje w ramach instytutów działających w ramach wydziału, a pozostała część katedr działa bezpośrednio w ramach wydziału („katedry równe instytutom”),
  - (b) wydział dzieli się na instytuty, ale następnie tylko część instytutów dzieli się na katedry (zakłady, pracownie), a pozostałe instytuty nie są podzielone na żadne jednostki wewnętrzne,
- 4) zdarza się też, rzadko, że w którymś z powyższych modeli, w ramach wybranej katedry (lub zakładu) działa dodatkowo jakaś pracownia (zespół).

W praktyce może też wystąpić połączenie modelu trzeciego i czwartego. Bywa też tak, że obok głównych katedr (zakładów, pracowni), działa też jakaś jednostka (pod różnymi nazwami: centrum, zakład, pracownia itd.), o charakterze „przekrojowym”, w której znajdują się osoby funkcjo-

³ Zob. art. 4 pkt 3 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, ze zm.).

⁴ Art. 2 ust. 1 pkt 29 oraz art. 8 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 ze zm.).

nujące jednocześnie w głównych katedrach. Taki lub inny model podziału ma z kolei konsekwencje dla niniejszego opracowania⁵.

Tabela 1 przedstawi 17 badanych wydziałów uczelni (w tym jeden instytut PAN). W pierwszej kolumnie wymieniono nazwę uczelni i wydziału oraz wyliczono badane jednostki wewnętrzne wyższego stopnia: instytuty oraz katedry działające obok, ale nie wewnątrz instytutów (katedry równe instytutom). W drugiej zaś kolumnie wymieniono pominięte w badaniu (jako niepolitologiczne) instytuty lub katedry równe instytutom. W trzeciej kolumnie wymieniono dyscypliny, w zakresie których, wydział lub jego wewnętrzne jednostki, nadają stopnie naukowe. W czwartej – prowadzone przez wydział kierunki studiów (politologia i pokrewne – kursywą).

Wyjaśnienia wymaga dlaczego niektóre wewnętrzne jednostki wydziału wyższego stopnia (instytuty, katedry równe instytutom), a w konsekwencji jednostki niższego stopnia w ich ramach działające, uwzględniłem (kolumna pierwsza), a inne nie (druga). Otóż w praktyce możemy wyróżnić wydziały:

- 1) dość **monolityczne**, które posiadają uprawnienie do nadawania stopni wyłącznie w zakresie nauk o polityce i prowadzą tylko kierunki studiów związane z tą dyscypliną (politologia, stosunki międzynarodowe, europeistyka itp.), lub w których strukturze wewnętrznej trudno wskazać instytuty lub katedry nie związane z naukami o polityce,
- 2) **różnodyscyplinowe** lub **różnokierunkowe**, czyli takie, które posiadają uprawnienia do nadawania stopni naukowych także w zakresie innych dyscyplin, czy też wydziały prowadzące kierunki studiów nie powiązane z dyscypliną nauk o polityce, czasem nawet nie powiązane z obszarem nauk społecznych; zarazem są to wydziały, w których dwuszczeblowa struktura wewnętrzna pozwala odseparować jednostki obsługujące dyscyplinę nauk o polityce (i kierunki studiów z nią związane) od pozostałych.

W konsekwencji, w szczególności w drugiej grupie wydziałów, przedmiotem mojego zainteresowania były tylko te instytuty i katedry równe instytutom, w których nazwie zawarte było wyrażenie wskazujące na ich związek z naukami o polityce.

---

⁵ Ta różnorodność wynika z tego, że – z wyjątkiem tworzenia wydziałów i innych podstawowych jednostek organizacyjnych – uczelnie mają swobodę w określaniu swojej struktury wewnętrznej: liczby stopni podziału, nazewnictwa jednostek. Regulują te kwestie w swoich statutach. Przepisy ustaw lub rozporządzeń określają natomiast warunki, jakie jednostka musi spełnić (liczba pracowników, ich stopnie naukowe i dorobek) aby móc nadawać stopnie naukowe lub prowadzić studia. Nie jest zatem istotne, z punktu widzenia ustawy, jak nazywana jest i jak usytuowana w strukturze wewnętrznej dana jednostka.

Tabela 1. Badane wydziały politologiczne, ich jednostki organizacyjne wyższego stopnia, nadawane stopnie naukowe i prowadzone kierunki studiów

Wydział uczelni albo instytut PAN Badane jednostki wewnętrzne wyższego stopnia, jeżeli wydział nie jest badany w całości	Pominięte w badaniu jednostki wewnętrzne wyższego stopnia wydziału	Dyscypliny naukowe	Kierunki studiów wyższych
Uczelnia albo PAN Wydział uczelni albo instytut PAN Badane jednostki wewnętrzne wyższego stopnia, jeżeli wydział nie jest badany w całości		nauki o polityce socjologia	(nie prowadzi)
Polska Akademia Nauk Instytut Studiów Politycznych		nauki o polityce pedagogika psychologia	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • dziennikarstwo i komunikacja społeczna • socjologia • psychologia • pedagogika • pedagogika specjalna • praca socjalna • filozofia
Uniwersytet Gdański Wydział Nauk Społecznych • Instytut Politologii	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa • Instytut Pedagogiki • Instytut Psychologii 	nauki o polityce	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • dziennikarstwo i komunikacja społeczna • bezpieczeństwo narodowe
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa		nauki o polityce	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • dziennikarstwo i komunikacja społeczna • bezpieczeństwo narodowe
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych • Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych • Instytut Europeistyki • Instytut Amerykanistyki i Studiów Polonijnych	<ul style="list-style-type: none"> • Centrum Badań Holocaustu • Instytut Konfucjusza w Krakowie 	nauki o polityce	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • europeistyka • amerykanistyka • bezpieczeństwo narodowe • kulturoznawstwo

<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Rosji i Europy Wschodniej • Instytut Studiów Regionalnych • Instytut Bliskiego i Dalekiego Wschodu • Katedra Ukrainoznawstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Ekonomii i Administracji • Instytut Zarządzania 	<p>nauki o polityce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • administracja • ekonomia • logistyka • zarządzanie
<ul style="list-style-type: none"> • Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach • Wydział Zarządzania i Administracji • Instytut Nauk Politycznych • Katedra Krajów Europy Północnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Archeologii • Instytut Historii • Instytut Historii Sztuki • Instytut Socjologii 	<p>nauki o polityce socjologia <i>historia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • europeistyka • bezpieczeństwo wewnętrzne • socjologia • ekonomia • praca socjalna • archeologia • historia • historia sztuki • muzeologia • ochrona dóbr kultury i środowiska
<ul style="list-style-type: none"> • Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy • Wydział Humanistyczny • Instytut Nauk Politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych • Instytut Filologii Polskiej i Kulturoznawstwa • Instytut Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej 	<p>nauki o polityce <i>historia</i> <i>językoznawstwo</i> <i>literaturoznawstwo</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • dziennikarstwo i komunikacja społeczna • bezpieczeństwo narodowe • historia • kulturoznawstwo

<p>Uniwersytet Łódzki Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytut Studiów Politologicznych • Instytut Studiów Międzynarodowych • Katedra Badań Niemcoznawczych 	<ul style="list-style-type: none"> • Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej • Katedra Germanistyki • Ośrodek Naukowo-Badawczy Problematyki Kobiet 	<p>nauki o polityce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • filologia • filologia polska • ochrona dóbr kultury • politologia • stosunki międzynarodowe • międzynarodowe studia kulturowe – k. unikatowy
<p>Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie Wydział Politologii</p>		<p>nauki o polityce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • dziennikarstwo i komunikacja społeczna • studia wschodnioeuropejskie – k. unikatowy • studia międzykierunkowe: międzykierunkowe indywidualne studia humanistyczne
<p>Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych</p>		<p>nauki o polityce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • polityka publiczna • dziennikarstwo i komunikacja społeczna • studia wschodnie • bezpieczeństwo wewnętrzne
<p>Uniwersytet Opolski Wydział Historyczno-Pedagogiczny</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytut Politologii 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Historii • Instytut Nauk Pedagogicznych • Instytut Psychologii • Instytut Studiów Edukacyjnych • Instytut Filozofii 	<p>nauki o polityce pedagogika <i>filozofia</i> <i>historia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • dziennikarstwo i komunikacja społeczna • socjologia • psychologia • pedagogika • praca socjalna

	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Socjologii • Instytut Sztuki 		<ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie wiedzą i infobrokeringiem • edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych • filozofia • historia • ochrona dziedzictwa kulturowego
<p>Uniwersytet Pedagogiczny im. Komińskiego Wydział Edukacji Narodowej w Krakowie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytut Humanistyczny • Instytut Politologii 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Filozofii i Socjologii • Instytut Historii • Międzynarodowe Centrum Naukowo-Badawcze „Mediterraneum” 	<p>nauki o polityce <i>historia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • bezpieczeństwo wewnętrzne • administracja • socjologia • antropologia historyczna • etyka • filozofia • historia
<p>Uniwersytet Szczeciński Wydział Humanistyczny</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytut Politologii i Europeistyki • Katedra Badań nad Konfliktami i Pokojem 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych • Instytut Filozofii • Instytut Pedagogiki • Instytut Psychologii • Instytut Socjologii • Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej 	<p>nauki o polityce pedagogika <i>filozofia</i> <i>historia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • europeistyka • bezpieczeństwo narodowe • bezpieczeństwo wewnętrzne • pedagogika • pedagogika specjalna • praca socjalna • psychologia • socjologia • archeologia • etnologia • filozofia • historia • mediacja międzykulturowa

<p>Uniwersytet Śląski w Katowicach Wydział Nauk Społecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Historii • Instytut Filozofii • Instytut Socjologii • Zakład Historii Sztuki 	<p>nauki o polityce socjologia <i>filozofia</i> <i>historia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • dziennikarstwo i komunikacja społeczna • socjologia • praca socjalna • doradztwo filozoficzne i coaching • filozofia • historia • historia sztuki
<p>Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie Wydział Nauk Społecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytut Nauk Politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Katedra Dydaktyki i Historii Wychowania • Katedra Pedagogiki Ogólnej • Katedra Pedagogiki Opiekun- czej • Katedra Pedagogiki Specjal- nej • Katedra Pedagogiki Resocja- lizacyjnej • Katedra Pedagogiki Społecz- nej • Katedra Psychologii Rozwoju i Edukacji • Katedra Socjologii • Katedra Unesco • Katedra Wczesnej Edukacji • Katedra Aksjologicznych Podstaw Edukacji 	<p>nauki o polityce pedagogika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • bezpieczeństwo narodowe • pedagogika • pedagogika specjalna • praca socjalna • socjologia

<p>Uniwersytet Warszawski Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytut Nauk Politycznych • Instytut Europeistyki • Instytut Stosunków Międzynarodowych • Instytut Polityki Społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Dziennikarstwa 	<p>nauki o polityce nauki o mediach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • polityka społeczna • europeistyka • samorząd terytorialny i polityka regionalna • bezpieczeństwo wewnętrzne • dziennikarstwo i komunikacja społeczna • logistyka mediów • studia euroazjatyckie • nauki o rodzinie • indywidualne międzyobszarowe studia humanistyczne
<p>Uniwersytet Wrocławski Wydział Nauk Społecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytut Politologii • Instytut Studiów Międzynarodowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Instytut Filozofii • Instytut Socjologii 	<p>nauki o polityce socjologia <i>filozofia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • politologia • stosunki międzynarodowe • europeistyka • bezpieczeństwo narodowe • makrokierunek – dyplomacja europejska • praca socjalna • socjologia • socjologia techniki i ekologii • filozofia

Biorąc pod uwagę nadawane stopnie naukowe, to 6 wydziałów nadaje stopnie wyłącznie w zakresie nauk o polityce, 4 – także w zakresie innych nauk społecznych, a 7 – nawet w dziedzinie nauk humanistycznych. Nie jest to jednak problem samych nauk o polityce, lecz struktury wydziałowo-dziedzinowej poszczególnych uczelni.

Jeśli chodzi o źródła informacji dotyczących struktury jednostek i liczby ich pracowników, opierałem się o te zawarte na stronach internetowych uczelni, w listopadzie lub grudniu 2012 r. Jeśli zaś chodzi o informację o uprawnieniach doktorskich, habilitacyjnych oraz informacje o prowadzonych kierunkach studiów, to korzystałem ze strony internetowej prowadzonej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁶.

Katedry – kwestie ilościowe

Na początek uwagi ogólne. Po pierwsze, na określenie katedr, zakładów, pracowni będę używał jednej nazwy – katedra. Po drugie, w przypadku wydziałów o dwustopniowej strukturze wewnętrznej, do liczby katedr będę też wliczał katedry równe instytutom oraz instytuty, które nie mają podziału wewnętrznego. W przeciwnym przypadku, nie dałoby się tego rodzaju jednostek (i ich pracowników) uwzględnić w badaniu. Do liczby tej nie będę natomiast wliczał pojedynczych pracowni czy zespołów działających niekiedy w ramach katedry, ani jednostek o charakterze przekrojowym; uwzględnię je natomiast przy opisie zakresu zainteresowań katedr, w następnej części opracowania. Po trzecie, jeżeli dany wydział ma dwustopniową strukturę wewnętrzną, a liczba jednostek wyższego stopnia (na ogół instytutów) „obsługujących” nauki o polityce, jest większa niż jeden, omówiłem zarówno podział na katedry (traktowałem wtedy te instytuty, jako jedną jednostkę), jak i podział wydziału na same instytuty politologiczne. Po czwarte, kiedy dalej będę mówił o wydziałach, określenie to nie będzie obejmowało jednostek wymienionych w kolumnie drugiej w tabeli 1.

Liczba katedr w poszczególnych wydziałach waha się od 4 do 37. Najwięcej katedr ma Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ w Krakowie (37). Potem jest Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW (22) oraz – na trzecim miejscu – Instytut Politolo-

⁶ POL-on. System informacji o szkolnictwie wyższym, www.polon.nauka.gov.pl, 31.12.2012.

gii UKSW w Warszawie (17). Dalej jest Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK w Toruniu i Instytut Studiów Politycznych PAN w Warszawie (po 15). Z kolei najmniej katedr posiadają Instytut Nauk Politycznych UWM w Olsztynie, Instytut Politologii Uniwersytetu Gdańskiego i Instytut Nauk Politycznych UKW w Bydgoszczy (po 7). Średnio wydziały politologiczne mają po 13,3 katedry.

Sama liczba katedr nie jest jednak najistotniejsza. Wydziały zatrudniają bowiem różną **liczbę nauczycieli akademickich**. Umożliwia to, a zarazem wymaga, większego stopnia specjalizacji, który z kolei przekłada się na istnienie większej liczby katedr obsługujących poszczególne subdyscypliny politologiczne lub ich fragmenty. Najmniej pracowników zatrudnia Instytut Nauk Politycznych UKW w Bydgoszczy (27 nauczycieli), nie dziwi więc, że należy do grupy jednostek z najmniejszą liczbą katedr. Niewiele więcej osób pracuje w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego (34) oraz Instytucie Nauk Politycznych UWM w Olsztynie i Instytucie Politologii UKSW w Warszawie (po 36). Najwięcej pracowników natomiast zatrudniają Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ (220) oraz WDiNP UW (211).

Gdy liczbę pracowników wydziału podzielimy przez liczbę jego katedr, to otrzymamy **średnią liczbę pracowników na katedrę**. Najmniejsze katedry ma Instytut Politologii UKSW (2,1 pracownika w katedrze), największe – WDiNP UW (9,6). Różnica jest więc niemal pięciokrotna. Dość duże katedry mają też: Wydział Politologii UMCS, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego, Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UŚ w Katowicach, ISP PAN, WSMiP UJ, WSMiP UŁ, WNPiD UAM oraz Instytut Nauk Politycznych UWM w Olsztynie – wszystkie mają powyżej 5 pracowników w katedrze i prawie wszystkie (z wyjątkiem WSMiP UŁ i INP UWM w Olsztynie) mają też uprawnienia habilitacyjne. Odwrotnie jest w pozostałych wydziałach: wszystkie mają katedry liczące poniżej 5 osób i żaden z nich (z wyjątkiem Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK w Toruniu) nie ma uprawnień habilitacyjnych. Dla wszystkich badanych wydziałów przypada średnio 5,8 osoby na katedrę. Poziom działalności naukowej wydziału skorelowany jest zatem pozytywnie z wielkością jego katedr: im wyższy poziom naukowy (mierzony uprawnieniami habilitacyjnymi) tym większe katedry. Tabela 2 przedstawia omawiane wydziały, ułożone wedle malejącej liczby pracowników, przedstawia też liczbę katedr, oraz średnią liczbę pracowników w katedrze.

Tabela 2. Liczba pracowników, liczba katedr i średnia liczba osób w katedrze

UCZELNIA Wydział (jeżeli nie badano całego wydziału, w nawiasie podano badane jednostki wewnętrzne wyższego stopnia)	Liczba pracowników	Liczba katedr	Średnia liczba osób w katedrach
UNIwersytet Jagielloński w Krakowie Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych (• Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych • Instytut Europeistyki • Instytut Amerykanistyki i Studiów Polonijnych • Instytut Rosji i Europy Wschodniej • Instytut Studiów Regionalnych • Instytut Bliskiego i Dalekiego Wschodu • Katedra Ukrainoznawstwa)	* ↑220	↑37	5,9
UNIwersytet Warszawski Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych (• Instytut Nauk Politycznych • Instytut Stosunków Międzynarodowych • Instytut Europeistyki • Instytut Polityki Społecznej)	211	22	↑9,6
UNIwersytet Wrocławski Wydział Nauk Społecznych (• Instytut Politologii • Instytut Studiów Międzynarodowych)	112	14	8,0
UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie Wydział Politologii	98	11	8,9
Polska Akademia Nauk Instytut Studiów Politycznych w Warszawie	95	15	6,3
UNIwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa	79	15	5,3
UNIwersytet Łódzki Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych (• Instytut Studiów Politologicznych • Instytut Studiów Międzynarodowych • Katedra Badań Niemcoznawczych)	70	12	5,8
UNIwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych	59	15	3,9
UNIwersytet Śląski w Katowicach Wydział Nauk Społecznych (• Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa)	58	8	7,2
UNIwersytet Szczeciński Wydział Humanistyczny (• Instytut Politologii i Europeistyki • Katedra Badań nad Konfliktami i Pokojem)	52	12	4,3

UNIwersytet JANA KOCHANOWSKIEGO W KIELCACH Wydział Zarządzania i Administracji (• Instytut Nauk Politycznych • Katedra Krajów Europy Północnej)	44	10	4,4
UNIwersytet PEDAGOGICZNY IM. KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ W KRAKOWIE Wydział Humanistyczny (• Instytut Politologii)	44	9	4,9
UNIwersytet OPOLSKI Wydział Historyczno-Pedagogiczny (• Instytut Politologii)	38	8	4,7
UNIwersytet KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO W WARSZAWIE Wydział Nauk Historycznych i Społecznych (• Instytut Politologii)	36	17	↓2,1
UNIwersytet WARMIŃSKO-MAZURSKI W OLSZTYNIE Wydział Nauk Społecznych (• Instytut Nauk Politycznych)	36	↓7	5,1
UNIwersytet GDAŃSKI Wydział Nauk Społecznych (• Instytut Politologii)	34	↓7	4,9
UNIwersytet KAZIMIERZA WIELKIEGO W BYDGOSZCZY Wydział Humanistyczny (• Instytut Nauk Politycznych)	↓27	↓7	3,9

* Strzałkami oznaczono wartości w danej kolumnie najwyższe (↑) i najniższe (↓). Tabelę ułożono wedle malejącej liczby pracowników.

Zakres zainteresowań katedr

Zakres zainteresowań katedr ustaliłem w oparciu o określenia używane w ich nazwach. Na początku dwie uwagi ogólne. Po pierwsze, jeżeli z nazwy katedry wynikało, że obejmuje więcej niż jedną subdyscyplinę nauk o polityce, to przypisywałem ją do każdej z obejmowanych przez jej nazwę subdyscyplin. Przykładowo, w Instytucie Nauk Politycznych UWm w Olsztynie działa Pracownia Systemów i Doktryn Politycznych, uznałem więc, że działa w nim zarówno katedra systemów politycznych, jak i katedra doktryn politycznych (choć w poprzedniej, ilościowej części traktowana była jako jedna katedra). Po drugie, jeśli w ramach danej

katedry działa wewnętrzna pracownia czy zespół (model 4), to uwzględniłem również zakres zainteresowań wynikający z nazwy owej pracowni. Przykładowo, w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UŚ działa Zakład Stosunków Międzynarodowych, a w nim pracownia integracji europejskiej; uznałem zatem, że istnieje tu zarówno katedra stosunków międzynarodowych, jak i katedra integracji europejskiej. Sprawą do dyskusji jest natomiast, czy niektóre opisane tu połączenia są merytorycznie uzasadnione.

Jeśli chodzi o wydziały wieloszczeblowe – czyli takie które mają kilka instytutów politologicznych – to najbardziej rozbudowane są WSMiP UJ (7 instytutów, wliczając w to 1 katedrę równą instytutowi) oraz WDiNP UW (4 instytuty). Poza tym do grupy tej należą: WSMiP UŁ (3 instytuty, wliczając 1 katedrę), WNS UW r (2 instytuty) oraz Wydział Zarządzania i Administracji UJK w Kielcach i Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Szczecińskiego (po 2 instytuty, wliczając też po 1 katedrze). Jeśli dochodzi do takiego rozbudowanego podziału wydziałów, to we wszystkich sześciu istnieje instytut obejmujący swą nazwą samą politologię (UW, UW r, UŁ, UJK) albo politologię wraz ze stosunkami międzynarodowymi (UJ) lub z europeistyką (USz). W trzech wydziałach osobny instytut obsługuje subdyscyplinę stosunków międzynarodowych (UW, UW r, UŁ). W dwóch wydziałach osobny instytut „poświęcony” jest europeistyce (UW, UJ). W jednym przypadku działa też Instytut Polityki Społecznej (UW)⁷. Na Uniwersytecie Jagiellońskim 4 na 7 instytutów Wydziału (w tym 1 katedra równa instytutowi) ma charakter geograficzny (amerykanistyka, Rosja i Europa Wschodnia, Bliski i Daleki Wschód, ukrainoznawstwo).

Pozostałych 11 wydziałów ma charakter jednoszczeblowy: są to albo wydziały monolityczne dzielące się na katedry, albo dzielące się na katedry pojedyncze instytuty politologiczne w ramach szerszych wydziałów nauk społecznych lub humanistycznych.

Przechodząc do analizy **zakresów zainteresowań katedr** (wszystkie katedry wymienione są w aneksie), przypomnę, że jako katedry traktowałem tu również instytuty bezwydziałowe i katedry równe instytutom. Zakresy wyodrębniłem opierając się o popularne w polskiej politologii

⁷ Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego utworzył nową dyscyplinę naukową – nauki o polityce publicznej. Dotychczas formalnie i faktycznie była to jedna z subdyscyplin nauk o polityce. Zdecydowałem się jednak nadal uważać politykę publiczną za subdyscyplinę nauk o polityce. Nt. polityki publicznej zob. J. Woźnicki, *Nowa dyscyplina – „nauki o polityce publicznej” usytuowana w dziedzinie nauk społecznych*, „Nauka” 2012, nr 1.

podziały (nie oznacza to, że się z tymi podziałami zgadzam). Natomiast ustalając zakres zainteresowań katedry, na podstawie jej nazwy, doko-nywałem do pewnego stopnia subiektywnego zakwalifikowania i generalizacji; w przeciwnym przypadku każdą katedrę różniącą się nazwą od pozostałych, musiałbym traktować, jako katedrę należącą do osobnego zakresu. Przykładowo: katedry integracji europejskiej, przydzieliłem do jednego zakresu z katedrami europeistyki. Większe odrębności w nazwach niekiedy zaznaczam.

Prawie zawsze występuje katedra **systemów politycznych** – na ogół pod tą właśnie nazwą. Działa w 16 na 17 badanych wydziałów, wliczając też katedrę „systemu politycznego RP” w UMK w Toruniu. Nie ma takiej katedry tylko w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego. Są jednostki, w których występuje kilka takich katedr (oczywiście pod różnymi nazwami). I tak w ISP PAN działają Zakład Badań Porównawczych nad Polityką, Zakład Badań nad Elitami i Zachowaniami Politycznymi i Zakład Systemów Społeczno-Politycznych; w INPiSM UJ – **Katedra Konstytucjonalizmu i Ustrojów Państwowych, Katedra Współczesnych Systemów Politycznych oraz Katedra Współczesnej Polityki Polskiej**; w INPiD UŚ – Zakład Systemów Politycznych Państw Wysoko Rozwiniętych oraz Zakład Systemów Politycznych Polski i Państw Europy Środkowej i Wschodniej. Jeśli uwzględnić także katedry ruchów bądź organizacji politycznych lub społecznych oraz systemów partyjnych (działające w 7 wydziałach), to liczba jednostek, w których jest więcej niż jedna katedra – nazwijmy to ogólnie – systemów politycznych wynosi 10. Oczywiście niekoniecznie wszystkie katedry ruchów i organizacji politycznych lub społecznych muszą faktycznie zajmować się zagadnieniami systemów politycznych, zwłaszcza jeśli połączone są w jednej katedrze z historią najnowszą lub myślą polityczną (tak jest w 3 przypadkach spośród owych 7).

Rola subdyscypliny politologii zwanej w Polsce „systemy polityczne” (w politologii anglojęzycznej: „politologia porównawcza”, „instytucje i zachowania polityczne”) w niewielkim stopniu może być dziś wypełniona przez inne dyscypliny naukowe (choć dotyka jej trochę socjologia, w mniejszym stopniu także prawo). Inaczej jest natomiast w przypadku myśli politycznej, która uprawiana jest też przez socjologów, prawników i filozofów⁸, czy w przypadku polityki publicznej, której problematyka

---

⁸ R. Skarzyński, *Historia myśli politycznej w ujęciu politologicznym. Zarys koncepcji*, „Studia Polityczne” 1992, nr 1, s. 107–108.

podejmowana jest też przez ekonomistów czy nauki o zarządzaniu⁹. Zwrócę uwagę, że gdańskiej politologii, która jako jedyna nie ma katedry systemów politycznych, zawieszono (w 2009 r.) uprawnienia do nadawania stopnia doktora.

Bez wyjątku we wszystkich 17 wydziałach występuje katedra **teorii polityki** (jeśli uwzględnić także katedry zawierające w nazwie określenia: myśl polityczna, filozofia polityki, doktryny polityczne). W 16 wydziałach występuje katedra „teorii polityki” – zawierająca w nazwie właśnie to określenie. W 12 wydziałach istnieją katedry z określeniem „myśl polityczna” (niekiedy więcej niż jedna w danej jednostce). W 4 przypadkach występuje katedra filozofii polityki, a w 3 przypadkach katedra doktryn politycznych. Czasem są to osobne katedry, czasem jedna katedra łącząca dwa spośród powyższych określeń. Generalnie jednak można zauważyć, że raczej osobno występują katedry teorii polityki, a osobno pozostałe. Może to być związane z uznawaniem odrębności teorii polityki od myśli politycznej (filozofii politycznej, doktryn politycznych)¹⁰. W niektórych przypadkach, kiedy tego rodzaju katedr było w jednostce kilka – a jest sporo takich jednostek – nazwy katedr były uzupełniane określeniami geograficznymi albo chronologicznymi. „Potęgą” pod względem katedr teoretyczno- i filozoficznopolitycznych jest INPiSM UJ, gdzie można doliczyć się 5 takich katedr: **Katedra Historii Polskiej Myśli Politycznej, Katedra Filozofii Polityki, Katedra Współczesnych Doktryn Politycznych, Zakład Historii Myśli Politycznej oraz Zakład Teorii Polityki i Państwa, a nawet 6, jeśli uwzględnimy część Katedry Teorii i Strategii Stosunków Międzynarodowych (wszystkie w jednym Instytucie)**. Dodając zaś do tego Zakład Historii i Myśli Politycznej Rosji w Instytucie Rosji i Europy Wschodniej, to wydział ten ma 7 takich katedr. Bywają też tak – co może dziwić – że ta sama katedra obejmuje systemy polityczne (partyjne) i myśl polityczną (INP UWM w Olsztynie, IPiE Uniwersytetu Szczecińskiego).

⁹ Np. J. Hausner, *Zarządzanie publiczne*, Warszawa 2008.

¹⁰ Myśl polityczna, a ściślej mówiąc jej historia (inaczej także historia doktryn politycznych), zajmowałaby się badaniem ideologii (liberalizm, konserwatyzm itd.) oraz filozofii politycznych – czyli wypowiedzi (na temat tego jak powinno być urządzone życie polityczne), których autorzy czy „nosiciele” domagają się ich realizacji, jako jedynie ich zdaniem słusznych, a nawet prawdziwych. Teoria polityki natomiast nie tyle bada różne „prawdy”, co poszukuje prawdy, nie roszcząc sobie prawa do tego by jej wypowiedzi uznawać za jedynie prawdziwe. Przeprowadzona tu dystynkcja jest pewnym nawiązaniem do: R. Skarżyński, *Podstawowe typy myśli politycznej*, „Studia Nauk Politycznych” 2004, nr 1, s. 95–118.

Wszędzie występują też katedry **stosunków międzynarodowych**. W trzech jednostkach są nawet osobne instytuty stosunków międzynarodowych z własnymi katedrami. Oczywiście w tych przypadkach, kiedy są to osobne instytuty, obejmują one kilka katedr, ale nawet tam gdzie nie ma osobnych instytutów stosunków międzynarodowych, występuje niekiedy więcej niż jedna katedra z tego zakresu; osobne poświęcone międzynarodowym stosunkom politycznym, gospodarczym, teorii oraz historii stosunków międzynarodowych.

W ramach osobnych instytutów stosunków międzynarodowych, które występują w trzech badanych wydziałach (UW, UWś, UŁ) występuje 6 lub 7 katedr. Dość nietypowa jest sytuacja w Łodzi, gdzie na 7 katedr – 5 to katedry „geograficzne”, zajmujące się nie tyle stosunkami międzynarodowymi, lecz Bliskim Wschodem i Afryką Północną; Europą Środkowo-Wschodnią; studiami brytyjskimi i krajami Wspólnoty Brytyjskiej; studiami latynoamerykańskimi; Azją Wschodnią. Dwie następne katedry obejmują: studia transatlantyckie i media masowe; marketing międzynarodowy i dystrybucję. Gdy porównamy łódzki instytut z wrocławskim, a w szczególności z warszawskim, trudno go uznać – oceniając po zakresie zainteresowań katedr – za mający związek nawet ogólnie z politologią. Łódzki wydział prowadzi kierunek „międzynarodowe studia kulturowe”, więc zapewne to jego obsługą w znacznej mierze zajmuje się ten Instytut. Łódzki Wydział prowadzi też kierunki politologia oraz stosunki międzynarodowe, w większym stopniu obsługiwane prawdopodobnie przez Instytut Studiów Politologicznych (w ramach którego działa też Katedra Teorii Polityki Zagranicznej I Bezpieczeństwa oraz Pracownia Irenologii). W przypadku Wrocławia zagadkowe może być tylko, to że Zakład Międzynarodowych Stosunków Politycznych działa w ramach Instytutu Politologii, a nie Instytutu Studiów Międzynarodowych.

Z nieco mniejszą częstotliwością występują – nazwę je tak – katedry **polityki publicznej** (pod różnymi nazwami, najczęściej polityki społecznej, ale bywa także – ekonomicznej, ekonomii i polityki gospodarczej); jeden raz występuje osobny instytut (UW), a ponadto katedry takie ma 9 jednostek. Nie ma takich katedr w UJ, znów UG, UO, UMCS, UŁ, UMK (choć tu jest aż 15 katedr, a niektóre z nich są dość „egzotyczne”) i w USz.

Dość „popularne” są też katedry **europaistyki**. W 2 jednostkach (UW i UJ) występują osobne instytuty europaistyki, a w kolejnych 10 jednostkach katedry europaistyki, gdziekolwiek więcej niż jedna. Sporadycznie katedra ta działa jako jedna katedra stosunków międzynarodowych

i europeistyki. Na UW mimo osobnego Instytutu Europeistyki, w tym samym Wydziale, w Instytucie Nauk Politycznych działa Zakład Instytucji Europejskich, a w Instytucie Stosunków Międzynarodowych – Zakład Integracji Europejskiej¹¹.

Katedra **historii** (najnowszej, politycznej) pojawia się w 9 jednostkach. Tak ich duża liczba może być pewnym zaskoczeniem, ponieważ nauki o polityce nie są nauką idiograficzną, ewidencjonująca fakty i wydarzenia, lecz nomotetyczną. Najnowsza historia nie jest bardziej polityczna, niż np. historia XVII czy XVIII wieku, może więc dziwić, że na politologii, jeśli już, to działają katedry (i naucza się) tylko historii najnowszej. W nauczaniu historii na kierunku politologia powinno chodzić przede wszystkim o nauczanie historii idei czy instytucji i ruchów politycznych, w ramach takich właśnie przedmiotów¹².

Pozostałe katedry występują z mniejszą częstotliwością: należałoby mówić raczej gdzie są, a nie gdzie ich nie ma. Katedry **komunikacji społecznej** pojawiają się w 8 jednostkach (niekiedy połączone z dziennikarstwem), **samorządu** w 7, **bezpieczeństwa** (wewnętrznego, narodowego, państwa) w 7, **socjologii polityki** w 5, **ruchów społecznych lub politycznych** w 5, **administracji** w 3, **metodologii polityki** w 4 (czasem połączone z katedrami teorii polityki). Pojawiają się też katedry „geograficzne” – w sumie w 9 jednostkach (w tym: niemcoznawstwo – w 3 jednostkach, badania wschodnie, systemy polityczne Europy Środkowej i Wschodniej itp.). W 5 wydziałach pojawiają się katedry **studiów strategicznych** – jeśli w towarzystwie innego przymiotnika czy zakresu, to mniejszy problem, jeśli bez żadnego uzupełnienia, a tak też bywa, to wobec ogólności tego określenia, można się dość istotnie pomylić, co do zakresu zainteresowań takich katedr. Pewne wątpliwości może też budzić funkcjonowanie w ramach wydziałów politologicznych katedr socjologii polityki, z tego względu, że to raczej politologia jest traktowana jako część lub odgałęzienie socjologii¹³. Zatem to raczej w ramach wydziału socjologii można tworzyć katedry socjologii polityki lub po prostu politologii, a nie odwrotnie. Politolog, z tej perspektywy, to socjolog, który zajmuje się polityką. Jaki jest zatem szczególny zakres zainteresowań katedr socjologii polityki w ramach wydziałów politologii, skoro np. pro-

¹¹ Na temat miejsca europeistyki w klasyfikacji dyscyplin zob. W. Gagatęk, *Europeistyka jako nowa dyscyplina naukowa?*, „Studia Europejskie” 2012, nr 1.

¹² Tak m.in. F. Ryszka, *Nauka o polityce a jej nauczanie*, Warszawa 1991, s. 27.

¹³ G. Woroniecka, *Politologia i socjologia polityki: komplementarność czy autarkia?*, [w:] T. Łoś-Nowak (red.), *Politologia w Polsce: stan badań i perspektywy rozwojowe*, Toruń-Wrocław 1998, s. 168.

blematyka instytucji i zachowań politycznych należy do katedr systemów politycznych?

W WSMiP UJ jest o tyle specyficzna sytuacja, że na siedem instytutów (katedr na prawach instytutu), cztery zajmują się, być może polityką również, ale przede wszystkim różnymi krajami lub kontynentami. Na tym tle, mało mówiąca jest nazwa Instytutu Studiów Regionalnych; trochę więcej wyjaśniają nazwy katedr wchodzących w jego skład. Z naukami o polityce na pewno związany jest Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych oraz Instytut Europeistyki tego Wydziału.

Incydentalnie, w ramach monolitycznych wydziałów lub instytutów politologicznych pojawiają się też inne, nie związane z politologią katedry, zwłaszcza jeśli dany instytut czy wydział bezinstytutowy prowadzi niepolitologiczne kierunki studiów (np. dziennikarstwo). Działają też katedry **prawnicze**: prawa, praw człowieka, prawa prasowego, międzynarodowego, europejskiego, bankowego (w sumie w 5 jednostkach). Niekiedy pojawiają się też katedry określone już jako „egzotyczne” – nie mają nic wspólnego z politologią, ani nawet z innymi kierunkami studiów prowadzonych w danej jednostce. Są raczej wynikiem indywidualnych zainteresowań kierownika lub pracowników katedry albo odosobnionych wyobrażeń o przedmiocie badań politologicznych; niektóre z nich mają poniekąd charakter ideologiczny albo są też zbyt „szczegółowe”. I tak pojawia się katedra badań organizacji not-for-profit, katedra zagrożeń cywilizacyjnych, katedra edukacji obywatelskiej, katedra nauki o cywilizacji, katedra badań współczesnych problemów Śląska, katedra prognozowania politycznego, katedra hermeneutyki polityki, katedra konfliktów politycznych (samo pojęcie konfliktu politycznego nie jest osobliwe, jednak funkcjonowanie takiej katedry obok innych katedr politologicznych, może skłaniać do pytania o odrębność przedmiotu zainteresowania tej katedry, skoro politologia jako całość zajmuje się konfliktami politycznymi)¹⁴, katedra teorii kultury, katedra prakseologii, heurystyki i marketingu politycznego, katedra etyki gospodarczej, katedra europejskiego prawa bankowego.

---

¹⁴ Jeśli chodzi o krajowe, to są to konflikty w obszarze podziałów społecznych i systemu partyjnego, a tą problematyką zajmują się katedry systemów politycznych (zob. np. H. Kriesi in., *Political Conflict in Western Europe*, Nowy Jork 2012), a jeśli chodzi o międzynarodowe – katedry stosunków międzynarodowych.

Struktura wewnętrzna wydziałów politologicznych za granicą

Dla porównania zajrzałem też na strony internetowe niektórych uczelni za granicą. W czeskim **Uniwersytecie Masaryka w Brnie** działa **Wydział Studiów Społecznych**, który ma następującą strukturę: 1) katedra politologii (w tym: zakład bezpieczeństwa i studiów strategicznych, zakład politologii), 2) katedra polityki społecznej i pracy socjalnej, 3) katedra stosunków międzynarodowych i studiów europejskich, 4) katedra socjologii (w tym: zakład *gender studies*, zakład antropologii społecznej, zakład socjologii), 5) katedra psychologii, 6) katedra nauki o mediach i dziennikarstwa, 7) katedra nauki o środowisku. W interesujących nas trzech pierwszych katedrach politologicznych pracuje w sumie 57 osób. Na każdą z czterech katedr (pierwszą podzieliłem na dwie) przypada zatem po 14,2 osoby.

W **Uniwersytecie Karola w Pradze, Wydział Nauk Społecznych** ma następującą strukturę: 1) Instytut Studiów Politycznych (w tym: Katedra Nauk Politycznych i Katedra Relacji Międzynarodowych), 2) Instytut Studiów Międzynarodowych (w tym: Katedra Studiów Amerykańskich, Katedra Studiów Niemieckich i Austriackich, Katedra Rosji i Europy Wschodniej, Katedra Studiów Zachodnioeuropejskich), 3) Instytut Nauk Ekonomicznych, 4) Instytut Studiów nad Komunikacją i Dziennikarstwa, 5) Instytut Studiów Socjologicznych. Razem pierwsze dwa instytuty politologiczne zatrudniają 86 osób pracujących w 6 katedrach. Oznacza to, że średnio w praskich katedrach politologicznych pracuje 14,3 osoby. Wynik bardzo podobny do berneńskiego.

„Zajrzałem” też do **Instytutu Nauk Politycznych** działającego w ramach **Centrum Nauk Społecznych Węgierskiej Akademii Nauk**. W ramach Instytutu, działają trzy katedry¹⁵: 1) Katedra Zachowań Politycznych, 2) Katedra Rządzenia (*Government*) i Polityki Publicznej, 3) Katedra Demokracji i Teorii Politycznej. Ponadto działają dwie grupy badawcze: Grupa Badań nad Komunikacją Polityczną (nie mylić z dziennikarstwem), Grupa Studiów nad Dyskursem Politycznym. Grupy badawcze zatrudniają 7 pracowników pracujących w katedrach oraz 6 spoza

¹⁵ Zadania katedr wyjaśnione są na stronie internetowej następująco: 1) zachowania polityczne, polityczne instytucje i procesy (partie, kampanie, zachowania wyborcze, wartości polityczne i przywództwo), 2) rządzenie (*governance*) i polityka publiczna (wydajność rządu, reformy zarządzania publicznego, procesy polityki publicznej), 3) demokracja i teoria polityczna (empiryczna, normatywna, analityczne teorie demokracji, konstytucje i instytucje polityczne, relacje między władzą a społeczeństwem obywatelskim, odpowiedzialność (*accountability*) i delegacja władzy).

katedr. Razem Instytut zatrudnia 46 osób skupionych w 5 jednostkach. Daje to 9,2 osoby na jednostkę. Jeśli zaś liczyć tylko katedry i ich pracowników (bez grup badawczych i ich pracowników) – 13,3 na katedrę.

W Wielkiej Brytanii, **Wydział Nauk Politycznych Uniwersytetu w Essex** zatrudnia 32 osoby¹⁶ pracujące w ramach 9 „tematów badawczych” – jak to określono na stronie internetowej: 1) polityka brytyjska, 2) politologia porównawcza, 3) wybory, instytucje i zachowania polityczne, 4) polityka ochrony środowiska, 5) ideologia i analiza dyskursu, 6) stosunki międzynarodowe, 7) metodologia, 8) ekonomia polityczna, 9) teoria polityczna. Pracownicy mogą być przypisani do kilku tematów. Iloraz liczb 32 i 9 daje średnią – 3,6 osoby w „katedrze”.

Wydział Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Birmingham obejmuje 12 „grup badawczych”: 1) polityka azjatycka, 2) polityka brytyjska, 3) dyplomacja i negocjacje, 4) polityka w zakresie ochrony środowiska, 5) studia europejskie, 6) gender i teoria feministyczna, 7) międzynarodowa ekonomia polityczna, 8) teoria stosunków międzynarodowych, 9) socjologia polityczna, 10) teoria polityczna, 11) studia nad bezpieczeństwem, 12) teoria społeczna i polityczna. W składzie personalnym wydziału wymienione są 62 osoby, można zatem wnioskować, że na „katedrę” przypada 5,2 osoby. Trzeba jednak zaznaczyć, że w ramach Szkoły Nauk Politycznych i Społecznych Uniwersytetu, oprócz Wydziału Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych funkcjonują: Wydział Rozwoju Międzynarodowego (22 osoby), Instytut Studiów nad Władzą Lokalną (12) oraz Centrum Studiów nad Rosją i Europą Wschodnią (10).

Żeby wyjść poza kontynent, zajrzyjmy jeszcze na stronę **Wydziału Nauk Politycznych Uniwersytetu w Yale (USA)**. Jego strona internetowa informuje o obszarach zainteresowań (*fields of interest*), koordynatorach i pracownikach obszarów. W Wydziale pracują 43 osoby, a dzieli się on na 8 obszarów; przypada zatem 5,4 na „katedrę”. Są to następujące obszary: 1) polityka amerykańska, 2) politologia porównawcza, 3) stosunki międzynarodowe, 4) teoria polityczna, 5) ekonomia polityczna, 6) teoria formalna, 7) metody ilościowe, 8) metody jakościowe. Tu również pracownicy często przypisani są do kilku obszarów. Zwróćmy uwagę, że niektóre obszary są problemowe (stosunki międzynarodowe, polityka amerykańska), a inne „metodyczne” (metody ilościowe, jakościowe).

---

¹⁶ Liczba ta nie uwzględnia osób bez doktoratu, pracujących w Wydziale, tj. *graduate teaching assistants* (26 osób) oraz *research students* (38 osób).

Wydział Nauk Politycznych Uniwersytetu Stanfordzkiego dzieli się na 5 „obszarów badań”: 1) polityka amerykańska, 2) polityka porównawcza, 3) stosunki międzynarodowe, 4) metodologia polityczna, 5) teoria polityczna. Wydział zatrudnia 57 osób w 5 obszarach, co daje 11,4 osoby w „katedrze”.

Struktura organizacyjna jednostek angielskich i amerykańskich jest, jak widać zdecydowanie inna, choć bardzo uporządkowana. „Obszary badawcze” tych jednostek nawiązują do powszechnie uznanej struktury nauk o polityce.

Podsumowanie

W 17 zbadanych polskich wydziałach politologicznych pracuje w sumie 1313 osób (nie ustalałem czy niektóre osoby nie pracują w więcej niż jednym z badanych wydziałów, co mogłoby nieco zaniżyć podaną liczbę). Działa w nich 226 katedr. Jeśli chodzi o ilość wydziałów, w których występuje co najmniej jedna katedra danego zakresu, to do najpopularniejszych należą: katedry teorii polityki (lub myśli politycznej), katedry stosunków międzynarodowych, katedry systemów politycznych, katedry polityki publicznej, katedry historii i katedry europeistyki (wszystkie w ponad połowie jednostek).

W publikacjach anglojęzycznych często występuje następujący podział nauk o polityce: 1) politologia porównawcza, 2) stosunki międzynarodowe, 3) teoria polityki¹⁷. Można też wyodrębnić politykę publiczną (*policy*). Cztery najpopularniejsze zakresy zainteresowań polskich katedr odpowiadają zatem powyższym subdyscyplinom. Znaczna część pozostałych katedr z polskiego rankingu jest jednak „osobliwością” polskiej praktyki. Pewne zaskoczenie może budzić po pierwsze to, że w części jednostek występuje po kilka katedr obejmujących tą samą subdyscyplinę nauk o polityce (dotyczy to głównie myśli politycznej, ale

¹⁷ D. Caramani, *Introduction to comparative politics*, [w:] D. Caramani (ed.), *Comparative politics*, New York 2008, s. 3. Zob. też *Encyclopædia Britannica*: 1) polityka krajowa, 2) polityka porównawcza, 3) stosunki międzynarodowe, 4) teoria polityczna, 5) administracja publiczna, 6) prawo publiczne, 7) polityka publiczna, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/467721/political-science#toc247901>, 31.12.2012. Zob. też podział problematyki politologicznej wedle ekspertów UNESCO zebranych w Paryżu w 1948 r. (teoria polityczna; instytucje polityczne (w tym m.in. funkcje ekonomiczne i społeczne rządu); partie, grupy i opinia publiczna; stosunki międzynarodowe), H. Groszyk, *Francuska koncepcja nauki politycznej*, Warszawa 1968, s. 45-46.

także systemów politycznych). Po drugie, na dalszych miejscach rankingu występują katedry, które obejmują dość sztucznie wyodrębnione obszary badawcze, lub też zagadnienia, które nie mają wiele wspólnego z naukami o polityce. Zastanawiająca jest m.in. tak duża liczba katedr historycznych; w mniejszym stopniu dotyczy to też socjologii polityki. Być może wynika to z genezy polskiej politologii, która powstawała, jako federacja zainteresowanych polityką przedstawicieli różnych dyscyplin; niejednokrotnie i dziś jest tak traktowana. Po czwarte, niektóre wydziały mają bardzo małe katedry¹⁸. Być może, taki czy inny sposób mnożenia katedr jest sposobem zaspokajania osobistych potrzeb niektórych samodzielnych pracowników lub próbą uwzględniania podziałów towarzyskich. Nie nawiązuje on w żadnym stopniu do struktury politologii.

Aneks. Szczegółowa struktura organizacyjna badanych jednostek

Poniżej przedstawiono strukturę organizacyjną badanych wydziałów. Wydziały ułożono alfabetycznie, wedle nazw uczelni, w ramach których działają. Tabela zawiera: 1) w pierwszej kolumnie: nazwę uczelni i nazwę wydziału (instytutu w przypadku PAN), 2) w drugiej kolumnie: wykaz badanych wewnętrznych jednostek organizacyjnych (w przypadku struktury dwustopniowej, jednostki wyższego stopnia oznaczono wersalikami, a po nazwie podano liczbę katedr i pracowników; jeśli dana jednostka wyższego stopnia nie dzieliła się na jednostki niższego stopnia, napisałem „brak katedr” i nadałem temu kolejny numer porządkowy, tak aby ostatnia liczba dla wydziału zawsze oznaczała ogólną liczbę katedr i jednostek, które zostały uznane za katedry, z podanych wcześniej powodów).

W przypadku Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy nie uwzględniłem działającego w ramach tego Wydziału Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych¹⁹. Podobnie

---

¹⁸ Być może wynika to z rozumienia katedry, jako *veniam legendi*: każdy z pracowników po habilitacji „dostaje” swoją „własną” katedrę, co uprawnia go do wykładania. Jest to jednak dublowanie instytucji habilitacji, skoro to właśnie procedura habilitacyjna jest potwierdzeniem „usamodzielnienia” pracownika i prawa do wykładania.

¹⁹ W jego skład wchodzi: Zakład Historii Średniowiecznej (w tym: Pracownia Kazimierzowska), Zakład Nauk Pomocniczych Historii i Historii Historiografii, Katedra Archeologii i Cywilizacji Starożytnych, Katedra Historii Kultury, Zakład Dydaktyki Historii i Edukacji Europejskiej, Zakład Historii Najnowszej Polski, Zakład Historii Najnowszej

postąpiłem w przypadku identycznego z nazwy Instytutu działającego w ramach Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego²⁰. Choć oba wydziały prowadzą z nazwy politologiczny kierunek studiów – stosunki międzynarodowe, to trudno uznać, ze względu na zakres zainteresowań katedr, by wymienione instytuty odpowiedzialne były za obsługę kierunku studiów o charakterze politologicznym.

Tabela. Struktura wewnętrzna wydziałów politologii

<p style="text-align: center;">Polska Akademia Nauk INSTYTUT STUDIÓW POLITOLICZNYCH 95 – 15- 6,3</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zakład Analiz Problemów Wschodnich 2) Zakład Europy Środkowo-Wschodniej 3) Zakład Azji i Pacyfiku – Centrum Badań Azji Wschodniej 4) Zakład Filozofii Polityki 5) Zakład Badań nad Elitami i Zachowaniami Politycznymi 6) Zakład Najnowszej Historii Politycznej 7) Zakład Badań Organizacji Not-For-Profit 8) Zakład Porównawczych Badań Postsowieckich 9) Zakład Badań Porównawczych nad Polityką 10) Zakład Przemian Społecznych i Gospodarczych 11) Zakład Bezpieczeństwa Międzynarodowego i Studiów Strategicznych 12) Zakład Studiów nad Niemcami 13) Zakład Dziejów Ziem Wschodnich 14) Zakład Systemów Społeczno-Politycznych 15) Zakład Europeistyki
<p style="text-align: center;">Uniwersytet Gdański Wydział Nauk Społecznych 34 – 7 – 4,9</p>	<p style="text-align: center;">INSTYTUT POLITOLOGII</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zakład Historii Najnowszej i Myśli Politycznej XIX i XX wieku 2) Zakład Krajów Azji i Afryki 3) Zakład Nauki o Cywilizacji 4) Zakład Nauk o Poznaniu i Komunikacji 5) Zakład Polityki Bezpieczeństwa i Konfliktów Międzynarodowych 6) Zakład Stosunków Międzynarodowych 7) Zakład Teorii Polityki

Powszechniej i Dziejów Migracji, Zakład Historii Nowożytnej, Zakład Historii Stosunków Międzynarodowych XIX i XX wieku. Zatrudnia 35 pracowników.

²⁰ W jego skład wchodzi: Katedra Archeologii, Zakład Badań i Analiz Wschodnich, Zakład Europejskich Studiów Porównawczych, Zakład Historii Nowożytnej i Archiwistyki, Zakład Historii Starożytnej, Zakład Historii Średniowiecznej, Zakład Historii XIX i XX wieku, Zakład Studiów nad Społecznościami Lokalnymi, Zakład Studiów Niemcoznawczych, Zakład Studiów Społecznych i Gospodarczych, Zakład Studiów Wojskowych. Zatrudnia 40 pracowników.

<p>Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu WYDZIAŁ NAUK POLITYCZNYCH I DZIENNIKARSTWA 79 – 15 – 5,3</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zakład Badań nad Integracją Europejską 2) Zakład Badań Niemcoznawczych 3) Zakład Badań Władzy Lokalnej i Samorządu 4) Zakład Dziennikarstwa 5) Zakład Gospodarki Międzynarodowej 6) Zakład Kultury Politycznej 7) Zakład Metodologii Nauk Politycznych 8) Zakład Najnowszej Historii Politycznej 9) Zakład Polityki Społecznej i Ekonomicznej 10) Zakład Stosunków Międzynarodowych 11) Zakład Studiów Strategicznych 12) Zakład Systemów Politycznych 13) Zakład Systemów Prasowych i Prawa Prasowego 14) Zakład Teorii Polityki 15) Zakład Marketingu Politycznego i Socjotechniki
<p>Uniwersytet Jagielloński w Krakowie Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych 220 – 37 – 5,9</p>	<p>INSTYTUT NAUK POLITYCZNYCH I STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH, 14, 70</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Katedra Historii Dyplomacji i Polityki Międzynarodowej 2) Katedra Historii Polskiej Myśli Politycznej 3) Katedra Historii Współczesnej 4) Katedra Konstytucjonalizmu i Ustrojów Państwowych 5) Katedra Filozofii Polityki 6) Katedra Stosunków Międzynarodowych i Polityki Zagranicznej 7) Katedra Współczesnych Doktryn Politycznych 8) Katedra Współczesnych Systemów Politycznych 9) Katedra Historii Polski Współczesnej 10) Katedra Teorii i Strategii Stosunków Międzynarodowych 11) Zakład Dziennikarstwa 12) Zakład Historii Myśli Politycznej 13) Zakład Teorii Polityki i Państwa 14) Katedra Współczesnej Polityki Polskiej <p>INSTYTUT EUROPEISTYKI, 7, 35</p> <ol style="list-style-type: none"> 15) Katedra Kultury i Społeczeństwa Europy 16) Katedra Dziedzictwa Europejskiego 17) Katedra Filozofii Europejskiej 18) Katedra Systemu Politycznego UE 19) Zakład Historii Europy 20) Zakład Historii i Kultury Europy Środkowej 21) Zakład Systemu Finansowego UE <p>INSTYTUT AMERYKANISTYKI I STUDIÓW POLONIJNYCH, 5, 25</p> <ol style="list-style-type: none"> 22) Katedra Amerykanistyki 23) Zakład Kanady 24) Zakład Ameryki Łacińskiej 25) Katedra Międzynarodowych Ruchów Migracyjnych 26) Zakład Socjologii Narodu i Stosunków Etnicznych

<p>Uniwersytet Jagielloński w Krakowie Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych 220 – 37 – 5,9</p>	<p>INSTYTUT ROSJI I EUROPY WSCHODNIEJ, 5, 24 27) Katedra Rosjoznawstwa 28) Katedra Kultury Bizantyńsko-Pravosławnej 29) Katedra Rosyjskiej Kultury Nowożytnej 30) Zakład Historii i Myśli Politycznej Rosji 31) Zakład Antropologii Kultury Rosyjskiej INSTYTUT STUDIÓW REGIONALNYCH, 4, 17 32) Katedra Kulturoznawstwa Międzynarodowego 33) Katedra Antropologii Kultury Współczesnej 34) Zakład Teorii i Historii Badań Kulturoznawczych 35) Zakład Polityki Etnokulturowej INSTYTUT BLISKIEGO I DALEKIEGO WSCHODU, 0, 32 36) brak katedr KATEDRA UKRAINOZNAWSTWA, 0, 17 37) brak katedr</p>
<p>Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach Wydział Zarządzania i Administracji 44 – 10 – 4,4</p>	<p>INSTYTUT NAUK POLITYCZNYCH, 9, 38 1) Zakład Teorii Polityki 2) Zakład Stosunków Międzynarodowych 3) Zakład Integracji Europejskiej 4) Zakład Współczesnych Systemów Politycznych 5) Zakład Myśli Politycznej (w tym: Zespół Badawczy Antropologii Polityki i Nauki o Cywilizacji) 6) Zakład Historii Najnowszej 7) Zakład Masowych Organizacji Społecznych 8) Zakład Polityki Społecznej 9) Zakład Socjologii Polityki KATEDRA KRAJÓW EUROPY PÓŁNOCNEJ, 0, 6 10) brak katedr</p>
<p>Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie Wydział Nauk Historycznych i Społecznych 36 – 17 – 2,1</p>	<p>INSTYTUT POLITOLOGII 1) Katedra Metodologii i Teorii Polityki 2) Katedra Myśli Politycznej 3) Katedra Systemów Politycznych 4) Katedra Teorii Państwa i Polityki Międzynarodowej 5) Katedra Etyki Społecznej i Politycznej 6) Katedra Etyki Gospodarczej i Polityki Gospodarczej 7) Katedra Polityki Społecznej 8) Katedra Demografii Społecznej i Polityki Ludnościowej 9) Katedra Geopolityki 10) Katedra Współczesnej Myśli Społecznej Kościoła 11) Katedra Europejskiego Prawa Bankowego i Polityki Finansowej 12) Katedra Instytucji Władzy i Demokracji Lokalnej 13) Katedra Studiów Amerykanistycznych 14) Katedra Socjologii Polityki 15) Katedra Współczesnej Historii Politycznej 16) Katedra Instytucji Europejskich 17) Katedra Cywilizacji i Kultury Europejskiej</p>

<p>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy Wydział Humanistyczny 27 – 7 – 3,9</p>	<p>INSTYTUT NAUK POLITYCZNYCH</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zakład Dziejów Polonii i Ruchów Migracyjnych 2) Zakład Historii Myśli Politycznej i Ruchów Społecznych 3) Zakład Polityki Zrównoważonego Rozwoju 4) Zakład Socjologii Polityki i Komunikowania Społecznego 5) Zakład Stosunków Międzynarodowych 6) Zakład Teorii Polityki 7) Zakład Współczesnych Systemów Politycznych
<p>Uniwersytet Łódzki Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych 70 – 12 – 5,8</p>	<p>INSTYTUT STUDIÓW POLITOLOGICZNYCH, 4, 19</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Katedra Teorii Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa 2) Katedra Systemów Politycznych 3) Zakład Metodologii Badań Politologicznych i Prognozowania Politycznego 4) Zakład Teorii Polityki i Myśli Politycznej (w tym: Pracownia Ire-nologii) <p>INSTYTUT STUDIÓW MIĘDZYNARODOWYCH, 7, 42</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) Katedra Bliskiego Wschodu i Północnej Afryki 6) Katedra Europy Środkowej i Wschodniej 7) Katedra Marketingu Międzynarodowego i Dystrybucji 8) Katedra Studiów Transatlantyckich i Mediów Masowych (w tym: Pracownia Informacyjno-Badawcza Studiów Kanadyjskich) 9) Katedra Studiów Brytyjskich i Krajów Wspólnoty Brytyjskiej (w tym: Pracownia Informacyjno-Badawcza „Studia Australijskie”) 10) Zakład Studiów Latinoamerykańskich 11) Zakład Azji Wschodniej <p>KATEDRA BADAŃ NIEMCOZNAWCZYCH, 0, 9</p> <ol style="list-style-type: none"> 12) brak katedr
<p>Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie WYDZIAŁ POLITOLOGII 98 – 11 – 8,9</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zakład Stosunków Międzynarodowych 2) Zakład Myśli Politycznej 3) Zakład Ruchów Politycznych 4) Zakład Systemów Politycznych 5) Zakład Dziennikarstwa 6) Zakład Badań Etnicznych 7) Zakład Samorządów i Polityki Lokalnej 8) Zakład Praw Człowieka 9) Zakład Filozofii i Socjologii Polityki 10) Zakład Komunikacji Społecznej 11) Zakład Teorii Polityki i Metodologii Politologii
<p>Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu WYDZIAŁ POLITOLOGII I STUDIÓW MIĘDZYNARODOWYCH 59 – 15 – 3,9</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Centrum Studiów Europejskich im. J. Monneta 2) Katedra Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Międzynarodowego 3) Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej 4) Katedra Europeistyki 5) Katedra Europy Wschodniej 6) Katedra Hermeneutyki Polityki 7) Katedra Historii Dyplomacji

<p>Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu WYDZIAŁ POLITOLOGII I STUDIÓW MIĘDZY- NARODOWYCH 59 – 15 – 3,9</p>	<p>8) Katedra Historii Stosunków Międzynarodowych 9) Katedra Konfliktów Politycznych 10) Katedra Międzynarodowych Stosunków Politycznych 11) Katedra Myśli Politycznej 12) Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego 13) Katedra Systemu Politycznego RP 14) Katedra Teorii Kultury i Religii 15) Katedra Teorii Polityki</p>
<p>Uniwersytet Opolski Wydział Historyczno- Pedagogiczny 38 – 8 – 4,7</p>	<p>INSTYTUT POLITOLOGII 1) Zakład Badań Współczesnych Problemów Śląska 2) Zakład Stosunków Międzynarodowych 3) Katedra Myśli Politycznej 4) Zakład Komunikacji Społecznej i Dziennikarstwa 5) Zakład Teorii Polityki 6) Zakład Systemów Politycznych 7) Zakład Studiów Europejskich 8) Zakład Badań Wschodnich</p>
<p>Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie Wydział Humanistyczny 44 – 9 – 4,9</p>	<p>INSTYTUT POLITOLOGII 1) Katedra Prawa i Nauk o Administracji 2) Katedra Teorii Polityki 3) Katedra Edukacji Obywatelskiej i Praw Człowieka 4) Katedra Doktryn Politycznych 5) Katedra Samorządu Terytorialnego i Wspólnot Lokalnych 6) Katedra Systemów Politycznych 7) Katedra Stosunków Międzynarodowych 8) Katedra Organizacji i Ruchów Politycznych 9) Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej</p>
<p>Uniwersytet Szczeciński Wydział Humanistyczny 52 – 12 – 4,3</p>	<p>INSTYTUT POLITOLOGII I EUROPEISTYKI, 11,41 1) Zakład Myśli Politycznej i Systemów Partyjnych 2) Zakład Komunikacji Społecznej 3) Zakład Prakseologii, Heurystyki i Marketingu Politycznego 4) Zakład Najnowszych Dziejów Politycznych i Problemów Etnicznych 5) Zakład Badań nad Współczesnymi Niemcami 6) Zakład Stosunków Międzynarodowych i Europeistyki im. Jeana Monneta 7) Zakład Systemów Politycznych i Teorii Polityki 8) Zakład Historii Społecznej i Badań Regionalnych 9) Zakład Strategii i Bezpieczeństwa Europejskiego 10) Zakład Teorii Państwa i Polityki 11) Zakład Europy Środkowo-Wschodniej KATEDRA BADAŃ NAD KONFLIKTAMI I POKOJEM, 0, 11 12) brak katedr</p>

<p>Uniwersytet Śląski w Katowicach Wydział Nauk Społecznych 58 – 8 – 7,2</p>	<p>INSTYTUT NAUK POLITYCZNYCH I DZIENNIKARSTWA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zakład Teorii Polityki 2) Zakład Dziennikarstwa 3) Zakład Stosunków Międzynarodowych (w tym: Pracownia Integracji Europejskiej) 4) Zakład Polityki Społecznej 5) Zakład Komunikacji Społecznej 6) Zakład Historii Myśli Społecznej i Politycznej 7) Zakład Systemów Politycznych Państw Wysoko Rozwiniętych 8) Zakład Systemów Politycznych Polski i Państw Europy Środkowej i Wschodniej
<p>Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie Wydział Nauk Społecznych 36 – 7 – 5,1</p>	<p>INSTYTUT NAUK POLITYCZNYCH</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Pracownia Zagrożeń Cywilizacyjnych i Polityki Bezpieczeństwa 2) Pracownia Teorii Polityki 3) Pracownia Systemów i Doktryn Politycznych 4) Pracownia Międzynarodowych Stosunków Politycznych 5) Pracownia Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych 6) Pracownia Polityki Społecznej, Narodowościowej i Wyznaniowej 7) Pracownia Europeistyki
<p>Uniwersytet Warszawski Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych 211 – 22 – 9,6</p>	<p>INSTYTUT NAUK POLITYCZNYCH, 9, 87</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zakład Systemów Politycznych 2) Zakład Nauki o Państwie i Administracji Publicznej 3) Zakład Socjologii i Psychologii Polityki 4) Zakład Filozofii i Teorii Polityki 5) Zakład Historii Myśli i Ruchów Społecznych 6) Zakład Badań Wschodnich 7) Zakład Instytucji Europejskich 8) Zakład Najnowszej Historii Politycznej 9) Zakład Nauki o Bezpieczeństwie <p>INSTYTUT EUROPEISTYKI, 0, 23</p> <p>10) brak katedr</p> <p>INSTYTUT STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH, 6, 60</p> <ol style="list-style-type: none"> 11) Zakład Ekonomii Politycznej Stosunków Międzynarodowych 12) Zakład Integracji Europejskiej 13) Zakład Prawa i Instytucji Międzynarodowych 14) Zakład Studiów Pozaeuropejskich 15) Zakład Studiów Strategicznych 16) Zakład Historii i Teorii Stosunków Międzynarodowych <p>INSTYTUT POLITYKI SPOŁECZNEJ, 6, 41</p> <ol style="list-style-type: none"> 17) Zakład Zabezpieczenia Społecznego 18) Zakład Teorii i Metodologii Polityki Społecznej 19) Zakład Polityki Społecznej w Środowisku Lokalnym 20) Zakład Migracji i Stosunków Etnicznych 21) Zakład Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego 22) Zakład Społecznego Ustroju Pracy <ul style="list-style-type: none"> • Pracownia Pomocy i Integracji Społecznej („przekrojowa”)

Uniwersytet Wrocławski Wydział Nauk Społecznych 112 – 14 – 8,0	INSTYTUT POLITOLOGII, 7, 59 1) Zakład Systemów Politycznych i Administracyjnych 2) Zakład Teorii Polityki 3) Zakład Polityki Społecznej i Ekonomicznej 4) Zakład Międzynarodowych Stosunków Politycznych 5) Zakład Komunikowania Społecznego i Dziennikarstwa 6) Zakład Historii Najnowszej i Ruchów Społecznych 7) Zakład Społeczeństwa Obywatelskiego
	INSTYTUT STUDIÓW MIĘDZYNARODOWYCH, 7, 53 8) Zakład Badań Niemcoznawczych 9) Zakład Badań Wschodnich 10) Zakład Komunikowania Międzynarodowego 11) Zakład Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych oraz Integracji Europejskiej 12) Zakład Polityki Zagranicznej RP 13) Zakład Studiów nad Geopolityką 14) Zakład Studiów nad Unią Europejską

STRESZCZENIE

W opracowaniu przedstawiono strukturę organizacyjną wydziałów politologii uczelni polskich, które posiadają uprawnienie do nadawania stopni naukowych w zakresie nauk o polityce: liczbę pracowników i katedr oraz podział zakresów zainteresowań między katedry. W sumie w 17 zbadanych wydziałach (na 20 posiadających uprawnienie), w ich wewnętrznych jednostkach pracuje 1313 osób w 226 katedrach. Średnio w jednym wydziale działa 13,3 katedry. Największy pod względem liczby pracowników wydział ma Uniwersytet Jagielloński oraz Uniwersytet Warszawski. W ponad połowie wydziałów występują katedry: teorii polityki (myśli politycznej), stosunków międzynarodowych, systemów politycznych, polityki publicznej, historii, europeistyki.

Marek Jarentowski

INTERNAL ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE POLISH UNIVERSITY POLITICAL SCIENCE DEPARTMENTS

The paper presents the organizational structure of departments of political science in Polish universities that have the power to award PhD degree in political science: the number of employees and cathedrals (chairs), and a distribution of interests (fields) between the cathedrals. In a total of 17 departments surveyed (of 20 that

have mentioned power) 1313 people works in 226 cathedrals. On average, in one department existing 13,3 cathedrals. Jagiellonian University and the University of Warsaw have the largest departments in terms of number of department employees. In more than half of the departments are cathedrals: political theory (political thought), international relations, political systems, public policy, history and European studies.

KEY WORDS: *faculty, political science, department, organization, university*

Bibliografia

- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 ze zm.).
- D. Caramani (ed.), *Comparative politics*, New York 2008.
- W. Gagatęk, *Europeistyka jako nowa dyscyplina naukowa?*, „Studia Europejskie” 2012, nr 1.
- J. Hausner, *Zarządzanie publiczne*, Warszawa 2008.
- B. Krauz-Mozer, P. Borowiec, P. Ścigaj, *Kim jesteś politologu? Historia i stan dyscypliny w Polsce*, Kraków 2011.
- F. Ryszka, *Nauka o polityce a jej nauczanie*, Warszawa 1991.
- R. Skarżyński, *Historia myśli politycznej w ujęciu politologicznym. Zarys koncepcji*, „Studia Polityczne” 1992, nr 1.
- R. Skarżyński, *Podstawowe typy myśli politycznej*, „Studia Nauk Politycznych” 2004, nr 1.
- G. Woroniecka, *Politologia i socjologia polityki: komplementarność czy autarkia?*, [w:] T. Łoś-Nowak (red.), *Politologia w Polsce: stan badań i perspektywy rozwojowe*, Toruń–Wrocław 1998.